

Bør klargjøre sin klimarolle

Hvor er og står Norsk psykologforening i klimadebatten?

TEKST

Bergljot Gjelsvik

Arne Johan Vetlesen

Per-Einar Binder

Francis Vergunst

PUBLISERT 4. november 2015

KLIMAANSVAR

I 2014 VALGTE British Medical Association (BMA), fagforeningen for leger i Storbritannia, å kutte organisasjonens investeringer i fossil energi. BMA ble med dette den første profesjonelle helseorganisasjonen i verden til å ta dette skrittet. Beslutningen kom på bakgrunn av en klar evidens for at klimaendringer utgjør en enorm risiko for vår helse og vårt mentale velvære, gjennom værforandringer (stormer, flodbølger, tørke), global matusikkerhet, spredning av infeksjonssykdommer, tvungen migrasjon og krig (Berry et al., 2010; Costello et al., 2009). FNs Millennium Development Goals har nylig blitt utvidet med et nytt mål: *Take urgent action to combat climate change and its impacts* (UN, 2014). BMAs beslutning har satt en historisk presedens. Hvor er Norsk Psykologforening i denne debatten?

Å unngå de verste konsekvensene av klimaendringer krever en betydelig reduksjon i bruk av fossil energi. For å ha minst 50 % sjanse for å unngå en 2 % økning i overflatetemperaturer – generelt anerkjent som terskelen for irreversible ødeleggelser – må 80 % av de allerede oppdagede fossile brenselsreservene forbli urørt (McGlade & Ekins, 2015). Dette er målet til deinvesterings-kampanjen ('divestment campaign'). Kampanjen erkjenner vår nåværende avhengighet av fossil energi og argumenterer for en overgang til en lavkarbonøkonomi gjennom å flytte aksjer og andre investeringer fra industri involvert i fossil energi, til investeringer i fornybar energi.

BMAs beslutning om å kutte bånd til industri involvert i fossil energi er analog til beslutningen om å trekke seg ut av investeringer i tobakkindustrien for 30 år siden. Da, som nå, er det iboende motsetningsfylt for en helseorganisasjon å investere i og tjene penger på industrier som er direkte skadelige for helsen. I løpet av de siste par årene har hundrevis av universiteter, byer, fylker, selskaper og offentlige organisasjoner forpliktet seg til å kutte alle bånd til kull- og oljeindustrien. Norske eksempler er Oljefondet og

Kommunal Landspensjonskasses beslutning om å deinvestere fra kullindustrien. På helsesektoren har profesjonsforeninger og studentorganisasjoner som Medact og Healthy Planet UK oppfordret andre britiske helseorganisasjoner til å gjøre det samme.

Debatten i Psykologtidsskriftet de siste årene tyder på et visst engasjement for klimasaken både blant medlemmer og i redaksjonen. Psykolog Einar Strumse har beskrevet menneskeskapte miljøendringer som 'vår tids mest kritiske endringsprosess'. President Tor Levin Hofgaard har etterlyst forslag til hvordan psykologer, inspirert av den amerikanske psykologforeningen (APA), kan bidra til en mer miljøvennlig utvikling. Dette til tross kommenterte Tidsskriftets redaktør Bjørnar Olsen i 2012 at psykologer, foreningen og Psykologtidsskriftet generelt har forholdt seg forbausende tause i de globale miljøspørsmålene. Hvorvidt og i hvilket omfang Norsk psykologforening (NPF) har investeringer i fossil energi, er så vidt vi vet et spørsmål som så langt ikke er blitt diskutert offentlig.

Klimaendringer utgjør en uakseptabelt høy risiko for vår helse og vårt mentale velvære og krever umiddelbar handling. NPF har en viktig rolle i å forme den offentlige forståelsen av disse truslene og har et potensial til å ta en lederrolle i å takle noen av dem ved å forplikte seg til å ikke ha bånd til kull- og oljeindustrien, og å oppfordre andre organisasjoner til å gjøre det samme. Vi ber NPF om å offentlig klargjøre sin status når det gjelder investeringer i kull- og oljeindustrien, og til å forplikte seg til ikke å investere i fossil energi i fremtiden. Her vil det være på sin plass at NPF er synlig med et offisielt og prinsipielt standpunkt.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 52, nummer 11, 2015, side

TEKST

Bergljot Gjelsvik, postdoktor ved Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo

Arne Johan Vetlesen, Institutt for filosofi, Universitetet i Oslo

Per-Einar Binder, professor og visedekan for utdanning, spesialist i klinisk psykologi, Psykologisk fakultet, UiB.

Francis Vergunst, PhD, Department of Psychiatry, University of Oxford